

Nf 21
Nf 21



3

PRO-RECTOR
ACADEMIÆ FRIDERICIANÆ
HENRICVS BODINVS,
Serenissimi & Potentissimi Regis Bo-
ruſs. Conſil. Eccleſ. in Ducatu Magdeburg.
& Prof. Jur. Ordin.
vna cum

PROFESSORIBVS RELIQUIS
Cives Academicos

Ad
Memoriam Reſurrectionis Jeſu Chriſti
pie ac deuote celebrandam
Omnes atque ſingulos humaniſſime hortatur
ac inuitat.

Litteris Orphanotrophii.

e. 3.





τῆν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως τῆς Χριστοῦ!

Cives Academiae Dilectissimi!

Basis & fundamentum, quo saluta generis humani salus nititur, est *Christi*, pro eius peccatis ad necem traditi & immolati, victrix atque triumphatrix *Resurrectio*. Vere autem Dominum Jesum tertio post mortem die vivum surrexisse, pronum & facile est ex Scripturis ita demonstrare, ut oppositionibus scepticis via obsepiatur, a) Abunde enim prouidit Deus, ut rei, ordinarium naturæ cursum excessuræ, omnibusque modis magnæ & admirandæ, & in qua tum demonstrationis amoris diuini, tum iustitiæ ac beatitatis hominum cardo verteretur, firmam & indubitatam fidem conciliaret. Ad hanc quippe faciendam Prophetarum prædictionibus b) sat numerosis, immo etiam horundem actionibus c) & perpeffionibus, d) figurisque & e) typis variis, rem futuram belle adumbrantibus, viam sibi muniuit. Atque in eum finem Henochum f) prima mundi ætate, secunda Eliam g) viuos in cælum transtulit, ne illis temporibus deessent testes prodromi vitæ immortalis beatæque, ad quam ætate tertia Christus per suam resurrectionem aditum esset patefacturus. Hic vero quum Dei Filius esset, at in terris infirma & imbecilla natura nostra indutus degeret, ipsa diuina virtute, *Resurrectionem & Vitam* h) se esse, demonstraturus, verbo aliquos in hanc vitam, ut facti veritas ab omnibus explore cognosci posset, revocauit; & quod maius est, sese animam positurum, eamque

A 2

tertio

- a) *Morn. de Ver. Rel. Christ. c. 34. Grot. de Ver. Rel. Christ. lib. 2. §. 6. & 7. Huet. Demonstr. Euang. prop. 9. c. 142. p. 937. sqq.* b) *Pf. 16. 9. 10. 11. c. 18. 5. 6. sqq. c. 41. 9. sqq. Jof. 50. 6. 9. c. 53. 8. 12. Hof. 6. 2. 3. c. 13. 14. conf. 1. Pet. 1. 10. 12. & c.* c) *1. Reg. 17. 21. 22. 2. Reg. 4. 32. 35.* d) *Jon. 2. 1. sqq.* e) *Num. 17. 23. Gen. 22. 9. 13. coll. Hebr. XI. 19.* f) *Gen. 5. 24.* g) *2. Reg. 2. 11.* h) *Iob. XI. 25. c. 14. 6.*

nullis que vnquam miraculis fidem habituræ, a maiestate & sanctitate diuini muneris alienissimum fuisset: suum tamen in vitam reditum spondit, tamquam signum omni, quod illi forte poposcissent siue ex terra siue ex celo, sublimius & eminentius, & non nisi ab eo prattandum, qui omnem cali potentiam in manibus suis haberet. Hoc, hoc, ait, genti illi peruersissimæ datum iri signum, nullius imposturæ suspitioni obnoxium. Etenim in Deum, sibi vnice tantum opus vendicantem, nulla admisse fraudis suspicio cadit, sanctitate obstante; ea vero nec in creaturam, magnitudine operis vires eius longissime superante, derivari potest.

Quod si autem in animum quis forte inducat, fieri tamen potuisse, vt Deus Jesum in vitam restitueret, verum non ad comprobandum, eum esse Christum, sed ad pertentandos homines; is cogitet, nullam prorsus huic suspitioni mentem ac rationem inesse, quum Deus signa ipse minime queat edere ad homines in perniciem eorum tentandos, sed ad eos ad fidem perducendos & in ea confirmandos. Quo accedit, ne hostes quidem Christi, licet eum immane quantum oderint, id suspicatos aut adfirmare ausos esse. Tanta scilicet est impiæ huius suspitionis absurditas. Tentationem insuper a Deo immitti aut permitti, quæ nulla ratione superari possit, sed cui intellectus humanus etiam lumine diuino illustratus necessario succumbat, quis animo concipiat? Istiusmodi enim tentatio, vtpote modum excedens omnem & insuperabilis, nec sapientia Dei nec bonitate & iusticia eius digna est, nec cum ea conciliari potest, immo ei modis omnibus repugnat. Nec sane Deus sibi ipse adeo aduersari potest, vt signorum omnium diuinorum fidem, cuius gratia ea omnia patrat, e medio ipse tollat. Tolleret autem omnino, si signum cunctis, quæ umquam mortalibus concessit, excellentius & sublimius fidem non ex se mereretur, sed potius in tentationis ineluctabilis discrimen optimos quosque, Deumque ex animo fide venerantes, ipso eius auctore volente & cogente, adduceret. Istiusmodi enim signum si minus tuto crederetur, ipse Deus deinceps neque in profundissima terræ totius altitudine, neque in supremo cali fastigio signum, cui homines tuto fidem adjungerent, impertire posset; maxime cum (quod præcul absit!) in Christo eos sefellisset, quem tamen eo sine excitauisse & misisse & glorificasse testatus est, vt

A 3

per eum homines ad fidem pertraherentur, eaque Deo honorem veritatis & bonitatis deferrent. In illas autem angustias se redigisse liberrimum potentissimumque Numen, cogitatu perabsurdum est nefandumque. Quocirca, vt hostes Christi conquisserint omnia, quæ ad subuertendam Christi auctoritatem conducibilia crederent, eo tamen vesania non procefferunt, vt eum surrexisse quidem faterentur, at resurrectionis signo negarent sufficiens probandi robur inesse. Quin potius eo omnes animi conatus duntaxat comparauerunt, vt cauerent, ne discipuli forte corpus ejus tollerent, ac deinde resurrectionem mentirentur. Hanc enim futuram minime suspicabantur; alioqui omnino fidem & doctrinæ & omnibus miraculis, quibus illam firmatum iuerit, facturam.

Dum autem cautionem, quæ cogitari potest, maximam adhibent, ne vlla Christi affectus via pateat, eius resurrectionem cum aliqua specie probabili fingendi, imprudentes se in arctos & inextricabiles subito laqueos ipsi induunt. Id enim genus hominum ne quingentorum n) quidem testium unanime de resurrectione Christi testimonium admissurum, attamen de eius veritate, saltem in conscientia, conuincendum omnino erat, siquidem ea semel illi in signum ab ipso Christo data fuerat. Oportebat itaque vt alia via sic confringeretur, vti, si auderet aliquando testes genuinos mendacii insimulare, intra conscientiam tamen suis se irretitum casibus sentiret, nec haberet, quo testantium fidem labefactaret aut eluderet. Quid igitur? Ridentes jam Christi prædictionem de sui e mortuis excitatione ceu vanissimam, nec vlla ratione dignam, a cuius implerione sibi metuerent, & hæcenus rerum suarum profus securi Pilatum conueniunt, o) quid Iesus, quem scelerate impostorem vocabant, futurum jactauerit, quum in viuis esset, ei exponunt, orantque, vt, donec tertius elapsus esset dies, militari custodia sepulcrum communiret, ne forte discipuli illius corpore per dolum malum sublato, deinceps falsam in vulgus famam spargerent, eum esse e mortuis excitatum. Nec difficulter a Pilato impetrant, vt ex cohorte ipsis jam tradita, (ytpote festis illis diebus in templi porticibus excubante) quot vellent, milites deligerent, iisque monumentum, qua fieri ratione optime pos-

n) I Cor. 15, 6. o) Matth. 27, 62. seqq.

fer, feruare studerent. Tantumne? immo vero præterea, ne quidquam debita cautionis reliquum faciant, sigillum ad sepulcri ostium adponunt, sic, quasi dedita opera, historiam typicam Danielis in fossam leonum projecti o) in Antitypo repræsentantes.

Atque ita tandem res suas prorsus in tuto collocauerant, vt jam animo otioso & securo possent in vtramuis aurem dormire. Iam enim nunc a fraude pariter ac violentia nihil superest periculi. Ecce quæso! supra terram custodes adsunt armati, negligentia aut perfidia poenam, si lædi quauis ratione sigillum permiserint, morte luituri; subterraneus porro ad sepulcrum accessus nullus, nec metuendus, eo quod istud nouum & in petra excisum esset. Itaque illis tutæ modo tranquillæque res omnes. Terrius dies modo expectandus; tum educenda ad monumentum ciuitas diuersa vna cum omnibus in vrbe hospitantibus, vt suis conspicerentur oculis mortuum cadauer eius, qui se iactarit tertio a morte sua die vitam esse recuperaturum, quem vbi videant vita & sensu carere, putrescere, foetere, tum demum agnoscant suo merito esse morte multatum, erroremque, quod is Christus fuerit, penitus deponant. Hunc nimirum Proceres Iudæorum sperabant fabulæ, quam putabant, finem fore.

Quid autem? Illucescit dies tertius; at repente summo mane illorum se oculis sistunt milites, quibus monumentum commiserant, inexpectato eos perterrefacientes nuntio, horribile subito factum esse terræ motum, auolutum ab ostio monumenti saxum, ista vi cælesti se fuisse inferiores, angelico fulgore in humum prostratos, metuque propemodum exanimatos; vix sese jamjam collegisse, vt, dum factum esset recens, id denuntiarent, ne forte ipsi in aliqua suspitione ponerentur, quum omnis culpæ essent exortes, nec, si per ipsos stetitisset, admissuri vniquam fuissent, vt sigillum aut monumentum ipsum ab vlllo mortalium vel leuisimo tactu violaretur.

Ita hostes Christi peractæ jam rei, quam venturam minime suspicati erant, testes habent oculos: quos si perfidia aut negligentia reos putent, in sua tenent potestate, vt Pilato eos tradere possint ad exprimendam veritatem tormentis, eosque, fontes si deprehendantur, supplicio adficiendos. Ast verentur, ne isti

p) Dan. 6, 17.

si videant in capita sua crimen verti, ab sese omnem suspicionem propulsent, aut morte veritatem eorum, quæ dixissent, constabulant. Quo facto causam suam prævident multo pejorem fore. Quam enim, re integra, fraudis a discipulis Christi factæ actionem aut exceptionem, qua jure, qua injuria, habuissent, constitutis ad monumentum excubiis jam reddiderant irritam. Quid porro agerent, si ipsi custodes rem, vt gesta esset, Pilato exponerent? si, rebus omnibus diligenter examinatis, infontes illi reperirentur, & tamquam vacui ac liberi ab omni culpa sententia judicis absoluerentur? aut, si necarentur quidem, at a semel dictis minime discederent? Sic *capit Deus sapientes huius sæculi in ipsorum versutia*, q) qua res suas ad optatum exitum perducere moliantur.

Atque ita hic jam capti sunt captores; qui quidem confestim in senatum coeunt, sed inter sacrum saxumque hærent, nec, quid agant, sciunt. Veritati victrici manus dare recusant, vt quod maxime, animis callo insanabilis indurationis pridem obductis. At nec dubitant, quin, si cessent, si nihil agant, res in Collegii sui dedecus, ignominiam ac perniciem propaletur, & fama de Iesu & mortuis fuscitato mox strenue tota vrbe discurret. Quid ergo consilii? En, senatus consulto decernitur, mendacii cum custodibus in eundam esse societatem, eosque argento deuinciendos, vt caussentur, dormientibus ipsis, discipulos venisse, & clanculum corpus Iesu abstulisse. Dictum ac factum, fecerunt hi accepta pecunia, sicut erant edocti; id quod ita deinceps apud Iudæos percrebuit.

Itane vero custodes ajunt, venisse discipulos Iesu & corpus eius abstulisse? A se ipsisne hunc sermonem proferunt, an eum ab aliis acceperunt? Antea sane jam primarii Sacerdotes & Pharisei Pilato dixerant, se *metuere, ne veniant discipuli Iesu nocte, & furentur eum*. Siccine ipsa loquutio fabulæ huius auctores non subindicat? Ad milites quidem Romanos, nisi forte a Judæis edoctos, nemo prudens eius originem retulerit.

Quid autem hoc militum sermone absurdius? se dormitasse, & tum discipulos venisse. Quæso, si dormiuerunt, qui oculis tam acutum cernere potuerunt, vt spoliantes sepulcrum discipulos obseruarent, eosque acie sua ab aliis quibusuis hominibus inter-

q) I Cor. 3, 19.

tenoſcerent? Et ſi, vt ferunt, nocte res contigit, vbi vix a vigilantibus vultus hominum res ſuas agentium cognoſcuntur, plane abſonum & ridiculum eſt, cognitos ab oppreſſis ſomno fuiſſe.

Forte autem dixerint, ſeſe, ſtrepitu tandem excitatos, illos obſeruaſſe jam a monumento digreſſos, ac prædam ſuam aſportantes. Damus hoc facile, ſine ſtrepitu rem peragi, in primis lapidem tantæ molis amoueri haud potuiſſe. Damus etiam hoc, ſtrepitum eo eſſe debuiſſe majorem, quo fuerint plures, qui lapidem remouerint, & qui ſuffecerint corpori deportando. Ipsi namque dixerunt, veniſſe diſcipulos, non vnicum, ſed plures. Adde, momentulo temporis exiguo illos negotium perficere nequiuiſſe, in primis vt involucri corporis Chriſti, ſudarium & inſtitas, explicarent & diſjungerent. Non mirum itaque, ſi quidem dormiuiſſent, experrectos eſſe cuſtodes. Verum iſta, quæ conceſimus, jam per ſe omni ſermonem cuſtodum probabilitate priuant. Si autem, poſtquam experrecti ſunt, viderunt retrocedentes diſcipulos, qui eorum, qui terga jam obuertant, vultus contemplati ſunt, vt diſcipulos Jeſu agnoſcerent?

Largiamur etiam hoc, iſtos habitu corporis, veſtitu aliisue notis fuiſſe ab aliis hominibus diſtinctos; oportet tamen eos a cuſtodibus haud procul abfuiſſe, quos iſti, plena licet Luna, tam perfecte noſcerent. Illi vero, tanto corporis exanimati onere prægrauati, effuſo ſe curſu, qua ad fugam pateret via, proripere haud potuerunt. Cur ergo, quos conſpicati ſunt milites oculis, pedibus non ſunt inſectati? manibus non comprehenderunt? ablatum corpus non eripuerunt? Maniſteſtum vtique eſt, illos, niſi abjecto onere, fuga ſibi conſulere non valuiſſe. Quis igitur tam experts mentis eſt, vt arbitreretur, ita ſe aduerſus inermes geſiſſe armatos milites, militarium legum rigorem haud ignorantes, vt, quos ſuis vidiſſent oculis, abire ſinerent, non apprehenderent, de manibus amitterent?

Illud ipſum vero, quod dormiuerint, ideo veriſimile non eſt, quod plures fuerint cuſtodes; quos quis credat ſeſe ad vnum omnes ſomno tanta ſecuritate dediſſe, vt, veluti lethargo adfecti, eorum, quæ tam operoſe agerentur, nihil perciperent? Vt demus vero, iſthuc fieri potuiſſe, hoc quaerimus, an credibile ſit, cuſtodes, ablata, ſeſe dormientibus, re ſuæ cuſtodix commiſſa, capiti

fuo non metuere, vsque adeo, vt ipsi, quasi re præclare gesta, id narrent, & in vulgus efferant, se in somnum incidisse, & interea rem fidei suæ traditam sibi ereptam fuisse. Hoccine sperare possunt se impune laturos? Quis igitur metum poenæ animis militum exemit? Enimvero consili sunt sponsoribus suis in hunc modum loquuntis: *Si apud Præsidem delati fueritis, nos cum placabimus, vos autem securos præstabimus* (9).

Consideretur autem, quantopere Sacerdotes primarii ac Pharisei de actionum suarum cursu deflexerint subito, & quasi nouum sibi repente ingenium induerint. Paulo ante enim, Christo humato, sollicitudine & nauitate, qua poterant, summa id agebant, vt falsum de Iesu e mortuis suscitato rumorem sua prudentia & Præsidis Romani auctoritate præuerterent. *Vltimum enim hunc, aiebant, errorem priore tetriorem fore, isthoc argumento Pilatum etiam expugnantes, vt custodias, vt lapidis obsignationem, vt quiduis concederet, quod ad seruandum monumentum pertineret.* Nunc vero militibus indignissime e statione sua digressis ac dilapsis, præterea criminalem soporem suum narrantibus, & discipulos Iesu furti arguentibus, læso insuper sigillo, amoto etiam lapide, patente conspectui omnium sepulcro, &, quod caput rei erat, absente corpore Iesu, ita frigide agunt, ita penitus languent ac torpent, quasi hæc omnia ad ipsos nihil attineant. Nec milites nec discipulos Christi, quorum saltem aliqui ipsis non ignoti esse poterant, in quæstionem postulant. Neque etiam Iosephum Arimathæensem, horti ac monumenti dominum, aduocant, quem, si credidissent furtum discipulorum, sceleris complicem suspicari poterant. Quid obsecro cessant, vbi corpus ablatum delitescat, indagare? Quod quis arbitratus fuisset eos ex ipsis tenebris eruturos, ne, si illud diutius desideraretur, perniciosissimus, quem crediderant, error omnium animos occuparet, neque, si jam aliquos perturbare cœpisset, radices ageret & inualesceret, immo ne ipsi a credula gente flagitiosi erroris damnarentur, & perpetua crudelis in Iesum Nazarenum, qui, impie ab ipsis necatus, virtute diuina ad vitam rediisset, parricidii infamia notarentur?

11-

9) *Matth. 28, 14.*

Illane patiuntur, tacent, quiescunt? Interim augetur fama de Christo suscitato, concurrere, qui se disciplinæ eius tradiderant, incipiunt, reciproco sibi applausu inuicem gratulantur; hi dicunt: *Surrexit; illi regerunt: Vere surrexit, visus est huic, illi; hæc, illa ex ipsius ore audita sunt verba.*

Fac, harum rerum nihil ad aures Sacerdotum ac Phariseorum peruenisse; at enim quinquaginta post dies cum incredibili parthenia discipuli Christi in medium procedunt, & Petrus communi loquens nomine propalam ait: *Hunc Iesum suscitauit Deus: cuius rei omnes nos sumus testes* (r). Neque eiusmodi sermonibus plebem duntaxat imbuunt, sed eadem fidentia compellant Primores populi & Seniores Israël: (s) *Notum sit omnibus vobis & toti populo Israël: per nomen Iesu Christi Nazarei, quem vos crucifixistis, quem Deus suscitauit ex mortuis, per hoc, inquam, nomen istum adflare sanum in vestro conspectu.* Virum enim claudum ab utero matris suæ, prehensâ manu eius dextera, Petrus erexerat in nomine Iesu, in perfectamque sanitatem restituerat (t). *Quid ad hæc omnia Iudices Judei? Nihil aliud, nisi quod minaciter interminetur discipulis, ne posthac vlli homini loquantur in nomine isto* (u). At cur non exprobrant admissum furtum? Cur ad objectam Christi Resurrectionem nihil respondent? Cur, manifesto jam videntes, rem ad ingenium ipsius religionis conuersionem spectare, non postliminio vel nunc tandem ad quæstionem milites deposcunt, qui disparant, abstulisse discipulos corpus Iesu? Nouerant jam certissime, aliquot hominum millia Iesum pro Christo agnoscere, persuasionem de Iesu suscitato quotidie plures illis aggregare, famam, dubitare non poterant, pari efficacitate ad innumeros peruasuram, restringendi eam nulla spes, remedium nullum supererat, nisi producerent milites illos furti a discipulis facti testes, hos atque illos inter se committerent, & tandem quouis modo rem planam facerent. Verum in iudicio alta sunt de corpore per furtum ablato silentia. Non potuissent non loco tam opportuno, pro infito animis odio, discipulis tantum scelus exprobrare. Ast sycophantia admissæ conscientia eos coërcebat. Facile enim præuidebant, per causæ cognitionem exactiorem, ac discipulorum

r) Act. 2, 32. s) c. 4, 10. t) c. 3, 2-10. u) c. 4, 18.

apologiam ipsorum innocentiam, suum vero facinus nefandum in apicium iri productum. Neque fortasse tam stupidi erant, vt inanitatem concinnati a se mendacii non animaduverterent. Hoc autem in rationem versa necessitas illis extorferat, vt scenam vt-
cunque mutarent, factis fucum illinerent, multitudini imperitæ, quam crederet, fabulam suppeditarent, suamque auctoritatem, ne plane concideret, quo possent fulcro, sustinerent. Et hæc-
tenus, vt videbatur, prospere, sed in tetriorem auctorum suorum reatum, consilium cesserat. Nunc vero, vbi res in lucem judi-
cii deducenda erat, arctioribus tenebantur laqueis, neque in mendacio suffugium tuto quæri poterat. Nil igitur supererat, quam vt indicta causa discipuli damnarentur, cæderentur, minis grauisimis terrentur, ne porro confiterentur & predicarent, Jesum a mortuis esse excitatum.

Hæc, *Cives*, studio pluribus sumus prosequuti. Tendunt autem ista omnia eo, vt inde dispalescat, quemadmodum Christus secundum Scripturas e mortuis suscitari, & ex hoc ipso signo Jesus, quod esset Christus, etiam ab ipsis hostibus agnosci debuerit, ita sapientiam diuinam res omnes, ipsasque in contrarium nitentes hominum pessimorum machinationes ad eum finem admirabili ratione conuertisse, vt non modo illius discipulis, sed etiam inimicissimis, Scripturæ veritas in Jesu tamquam Christo per resurrectionem impleta, liquidissime & irrefragabiliter constaret, & hi vere ἀναπολόγητοι cognoscerentur, quippe ne tum quidem impug-
nare veritatem desinentes & confessores eius persequi, quum ea Sole meridiano clarius animis eorum illucesceret, & suos consci-
entis reluctantibus radios objiceret. Et in ea nos etiam incidi-
mus tempora, quibus eiusmodi veritatis euangelicæ ex ipsis hi-
storix sacre circumstantiis luculentior demonstratio non, modo propter Iudeos, sed ob aliorum etiam scepticismum profanum, aliorum vero corruptas prauo commercio x) mentes necessaria videtur.

Enimvero possemus nunc ad reliquas pertransire circum-
stantias, quibus historia Resurrectionis Christi memoriæ prodita,
est, considerandas; possemus argumenta inde ad statuinan-
dam

x) 1 Cor. 15, 33.

dam illius veritatem promere; possemus testimonia eo, quod custodes perhibuerunt, longe grauiora, quæque a Deo comparata fuerunt non ad homines prætractos intra conscientiam conuincendos, sed ad designatos Resurrectionis testes officio suo aptandos, in medium proferre, & eorum valorem exceptione omni maiorem ob oculos ponere; possemus tandem, qua ratione ipse Deus Resurrectioni Christi testimonium præbuerit signis & prodigijs, variisque virtutibus & Spiritus S, pro diuina voluntate distributionibus, & quod neque ex historia, neque ex ratione, aliqua specie, ad derogandam signis illis fidem quidquam adferri possit, deducendo ac declarando persequi. Verum hæc, & si quæ sunt alia huc pertinentia, his ipsis diebus solemnibus Resurrectionis Christi celebrationi destinatis publice dicentur, explicabuntur, ad viuendam fidei amorisque Christi praxin fundandam roborandamque, quantum licebit per gratiam eius, a quo dependent singula vitæ nostræ momenta, traducentur.

Cæterum Vos, o Nostri, jam nunc exhortari instituimus ad meditationem Resurrectionis Christi debita cum veneratione intentioneque animi subeundam, nutriendam verbo, fouendam, fidei pietatisque constantia, atque in perennem animarum vestrarum salutem inter preces ac suspiria conuertendam. τὴν δύναμιν τῆς ἀνάστασις τῆς Χριστοῦ i. e. vim ac virtutem Resurrectionis Christi. Nobis initio huius Programmatissimus sumus comprecati. Quo voto, facto ex animo, ad Paulum respeximus, in sua ad Philippenses epistola y) adseuerantem, se huc contendere, vt vim illam ac virtutem Resurrectionis Christi agnoscat. Etenim Apostolus, qui habuerat antea in Iudaismo tempore plurima, de quibus secundum carnem consideret, ad Christum deinde conuersus & Spiritu eius conlustratus, insignem præ illis omnibus notitiæ Christi prærogatiuam intellexerat. Proinde τὸ ὑπερέχον, ceu ipse vocat, cognitionis Christi, seu eminentiam & excellentissimam eius dignitatem modo exquisitissimo Philippensibus predicat, ne aliqua forte adumbrata religionis specie per malos operarios induciti, ab Apostolica doctrinæ illibata puritate discedant. Redundan-

dante igitur affectu, quam sint reliqua omnia præ hac Christi cognitione contemnenda, ostensurus, pristina cuncta, quibus gloriatu fit, se nunc damnum ducere ac pro stercore habere, , *παρρησιαζόμενος* ait, quo Christum iucrifaciat, in eoque prorsus exiit, & abdicata sua, diuinam iustitiam per fidem Christi consequatur teneatque. Sic dilatato in eminentiæ agnitionis Christi prædicatione animo, tandem vnus eiusdemque desiderii significatione, *Christi & virtutis Resurrectionis eius*, ceu indissolubili nexu coniunctam, *agnitionem*, & vna cum ea perpesionum eius communionem complectitur. Tandem vero palmam sibi post exantlatum fidei certamen accipiendam, vi mortis ac Resurrectionis Christi, in sua beatissima e mortuis resurrectione præstituit. Hanc, hanc, quam Paulus agnouit, *vim ac virtutem Resurrectionis Christi* peroptamus, vt etiam Vos cum animis vestris, non modo per hos dies festos, sed per omnem vitam, commentemini, eam saluberrima consideratione pensitetis, ipsoque sensu, viuido & spiritali, in animarum vestrarum pacem, gaudium ineffabile, salutemque sempiternam illam ipsam experiamini.

Quod si obscurum & ab intelligentia vestra disjunctum videatur, quæ & qualis illa *Vis Resurrectionis Christi* sit, ad quam Paulus adspirauerit, agite dum, paucis id explicatum dabimus. Varia sane & multiplex illa, si, duce Scriptura, in se consideretur, dici potest.

Et primum quidem ea est Resurrectionis Christi Vis, vt tum longe minori negotio, tum multo efficacius homines de animæ immortalitate & de Resurrectionis possibilitate conuincat, quam demonstrationes philosophicæ, quantumlibet accuratæ & quorumuis captui accommodatæ. Certe hoc in genere laudem merentur insignem, cum alii, tum præcipue *Cudworthus* in opere aduersus Deistas (z), & *Robertus Boyleus* in peculiari Scripto de Possibilitate Resurrectionis. Atenim, vt in eiusmodi legendis demonstrationibus haud inanis sumatur

- ope-
 z) *The True Intellectual System of the Vniuerse. Lond. 1678. Some Physico-Theological Considerations about the Possibility of Resurrection. Ed. est libellus Lond. & affixus alteri affinis argumenti, c.T. Some Considerations about The Reconcilableness of Reason and Religion. 1675.*

opera, illarum tamen ea est conditio, vt, quamdiu mente arte
comprehensæ continentur, ideaque recenti intelligendi facultate
tem implent, animo quidem rem persuadeant; quamprimum autem
tem connexio illa rationum, in qua demonstrandi vis ac robur
ineff, qualicunque coneritur obliuione, ipse simul ad sensus,
quem antea illis præbuit, sensum labefactetur, tandemque euane-
nescat. Ast longe alia est ratio illius conuictionis, quæ ostensam
veritatem Resurrectionis Christi consequitur. Huius enim de-
monstrationem ea Spiritus S. ἐνεργεια comitatur, vt per illam
hominis, nisi is præfractæ veritati oblectetur, voluntas vna cum
intellectu adficiatur, animusque, fidem & spem vitæ perennis
obtinendæ inde hauriens, vere reuiuifcat. Quo factò animus
non modo sensum veritatis agnitæ ac suauius degustatæ, quo im-
butus semel est, ope diuina seruat, sed etiam plus plusque eum
viuidum, augefcentibus gratiæ donis, in sese experitur. Istiuc
autem de quamlibet solida, per rationes alias ex aliis argue te nexas,
demonstratione gratis tibi pollicearis. bb) Ita sane, si Vis &
Virtus Resurrectionis Christi contendatur cum vi demonstratio-
num philosophicarum, tantum illa huic antistat, quantum lux te-
nebris, & serenitas nebuloso diei. Minime autem hoc dicere
volumus, Paulum adducto in loco huc respexisse.

Deinde Vis Resurrectionis Christi intelligitur, si Euangeli-
um de Christo suscitato ad Legem comparetur. Quæ comparatio
ab instituto Pauli aliena non est; sed ei potius conuenit. Com-
memorauerat enim Philippenfibus, quæ in Iudaismo habuerit,
de quibus confideret, præcipuamque gloriandi materiam vltimo
loco collocauerat in eo, quod in seruatione Legis iudicio homi-
num fuerit irreprehensus (cc). Humanæ autem huic iustitiæ
mox τὴν ὑπερέχουσαν eminentiorem hanc & sublimiorem, nempe
diuinam, quæ ex agnitione Christi & Vi Resurrectionis eius obti-
neatur dd), confert & anteponit; quin immo gaudet & exful-
tat, se non amplius suam aliquam agnoscere iustitiam, operibus
Legis innixam, sed diuinæ per fidem Christi reddi participem.
Etenim ex operibus Legis nulla caro in conspectu Dei iustificatur. Iustitia

vero
bb) R. Cudworth Serm. on 1 Cor. 15, 57. Lond. 1676. cc) Philipp.
3, 6. dd) v. 9, 10.

vero Dei per fidem Iesu Christi in omnes & super omnes, qui credunt ee). Is enim traditus est morti propter offensas nostras, & suscitatus ad nostri justificationem ff). Est itaque hæc Resurrectionis Christi *δυναμις*, vis ac potentia, vt nos iustos reddat in conspectu Dei, quod per Legem nullam, ne diuinam quidem, efficitur: quia *data non fuit lex, que posset viuificare*, h.e. homines natura spiritaliter mortuos excitare, eosque viribus ad Legem perfecte seruandam impertire; alioqui *uirique ex Lege esset iustitia* gg).

Quæ adhuc de Vi Resurrectionis Christi in medium protulimus, includunt jam & comprehendunt quodammodo id, quod seorsum nunc de ea porro dicendum videtur, nimirum, *Vitam quoque spiritualem*, quam naturâ & ex se nemo habet, ei ex assè acceptam esse referendam. Etenim, sicut modo intelleximus, Paulum negare, legem datam esse, cui vis viuificandi insit; ita is ipse, vna cum reliquis Apostolis, eam viuificandi virtutem Evangelio de Christo e mortuis suscitato adserere consuevit. Ideo ad Romanos inquit: hh) *Si cum Christo plantati coaluimus assimilatione mortis eius, etiam resurrectionis assimilatione cum eo coalescemus*. Et in sequentibus ii): *Quod mortuus est (Christus), peccato mortuus est semel: quod autem viuit, viuit Deo*. Ita etiam vos colligite, vos tum mortuos esse peccato, tum vero viuere Deo in Christo Iesu Domino nostro. Ad Ephesios autem ita scribit: kk) *Deus nos vna viuificauit cum Christo, vnaque suscitauit, & vna collocauit in celis in Christo Iesu*. Ad Colossenses item ll): *Cum Christo suscitati estis per fidem efficacis illius virtutis Dei, qui suscitauit eum ex mortuis*. Vosque mortuos in offensis & præputio carnis vestre cum eo viuificauit, vobis condonatis omnibus offensis. Et deinde: mm) **SI RESURREXISTIS CUM CHRISTO**, *superna querite, vbi Christus est ad dexteram Dei sedens*. Porro nn): *Vita vestra abscondita est cum Christo in Deo*. Postquam autem **CHRISTUS, VITA** illa **NOSTRA**, manifestus factus fuerit, tum & vos cum eo patefietis gloriosi. Mentem autem Apostoli in his & aliis eiusmodi dictis vt rectè percipiamus, iuuabit considerare singularem plane solatiique plenissimum eius de

ee) Rom. 3, 20. 22 ff) c. 4, 25. gg) Gal. 3, 21. hh) c. 6, 5.
ii) v. 10, 11. kk) c. 2, 5. 6. ll) c. 2, 12. 13. mm) c. 3, 1.
nn) v. 3, 4.

de morte Christi fermonem, quum ait (oo) : *Si vnus pro omnibus mortuus fuit, isti omnes mortui sunt*; q. d. Quum omnes homines peccatorum poenam morte luere debuissent, at pro omnibus vnus Christus, vicem illorum subeundo, mortuus sit, piaculum pro offensis eorum factus; posthac non possunt non isti omnes, pro quibus Christus mortem sustinuit, censerī ac reputari, quasi ipsi iam sua morte debitam peccatis suis poenam persoluissent; atque eo iure ac priuilegio, vt tales a Deo reputentur, etiam ipsa re fruuntur, quotquot fide vera cum Christo coaluerunt. Ista nos autem ad Resurrectionem Christi nunc in hunc modum accommodamus: *Si vnus pro omnibus surrexit* (pp), *ac vita caelesti potius est, isti omnes suscitati ac vitæ participes facti sunt*, h. e. Quum Christus non solum propter offensas nostras traditus sit morti, sed etiam in nostri justificationem suscitatus sit (qq) & ad vitam redierit, sane etiam deinceps isti omnes, pro quibus Christus non modo mortuus est, sed etiam surrexit, haberi & existimari debent vitæ illius participes, ita, vt cuncti illi, qui per fidem, quæ & ipsa Virtuti Resurrectionis huius debetur, cum Christo coaluerunt, capite illo suo rediuiuo, ipsi quoque, ceu membra, vita eius in illa fide vere gaudeant ac perfruantur. In eundem sensum Petrus, *Rogauit nos*, ait (rr), (Deus) *in spem VIVAM per Resurrectionem Iesu Christi ex mortuis*, in eam puta spem, quæ Vi Resurrectionis Christi reddita est VIVA ac VIVIDA, non modo quod ea spes per Resurrectionem Christi certa & indubia, ideoque viuidior, reddita sit, sed etiam quod Christi suscitati & ad dexteram Dei sedentis VITAM per Spiritum eius viuificum in se complectatur fide ac possideat. Vnde fit porro, vt iam Christus, qui est spes nostra, in nobis ipse vivat, in intimamque sui ac bonorum suorum omnium communionem nos, Vi suæ Resurrectionis, conglutinatos secum per fidem intromittat. Quæ exposita est hac & superiori consideratione Vis ac Virtus Resurrectionis Christi, ea est, quam doctrina Apostolica præcipue vrget, & cuius ὑπερέχων Paulus in primis in dicto illo ad Philippenses cordi habet, ceu fundamentum, cui quidquid virtutis

C

Euan-

oo) 2 Cor. 5, 15. pp) 2 Cor. 5, 15. Rom. 8. 34. Ebr. 6, 20. qq) Rom. 4, 25. rr) 1. Ep. c. 1, 3. coll. v. 21.

Euangelica hominibus obtingat, superfruatur. Etenim Christum haud recte agnoscit, quisquis isthanc Vim Resurrectionis eius fide non amplexatur. Manet is suo in reatu ac morte; vitam ~~vero~~ iustitiamque ex Resurrectione Christi minime hauriens.

Prono autem jam alueo ex ista consideratione cognitio eius quoque Virtutis Resurrectionis Christi promanat, qua *Renati*, & in conspectu Dei *Iustificati in Renovationis & Sanctificationis* negotio donantur beanturque. Paulus certe, ubi Vim Resurrectionis Christi tendentem ad justificationem exponit, ex illa statim noctere hanc solet, quæ Renovationem efficit. Veluti enim radix ab arbore est distincta; sed arbor a radice, si virere ac frugis alicuius spem facere debeat, rescanda non est: ss) Ita distinguenda utique Vis Resurrectionis Christi, ad nostri Iustificationem spectans, ab ea est, quæ vitam ad voluntatem Dei formandæ inservit, minime autem hæc ab illa diuellenda ac separanda est; immo nec separari potest. Ut enim succus in arbore non remanet, nisi ex radice, atrahatur; ita nec Vis Resurrectionis Christi ad Vitam pie instituendam porrigitur, nisi ea prius ad justificationem porrecta sit, indeque se ad sanctificandum hominem diffundat. Quandoquidem vero nobis ob debitam breuitatem jam integrum non est, fuisse istam Resurrectionis Christi Virtutem explicare; Lectores remittimus ad Ep. ad Rom. cap. VI. & VIII. it. ad cap. I. II. & III. tam in Epistola ad Ephesios, quam in ea, quæ ad Colossenses scripta est; ut alia Scripturæ loca nunc prætereamus. Nec vero pudeat nos eorum meminisse, quæ ex Catechismo hac de re pueri didicimus; ubi Redemtionis Christi, eiusque ex mortuis Resurrectionis finis ac virtus aureis hisce describitur verbis: *Auf daß ich sein eigen sey und in seinem Reich unter Ihm lebe; und Ihm diene in ewiger Gerechtigkeit/Unschuld und Seligkeit; gleichwie Er ist auferwecket vom Tode; lebet und regieret in Ewigkeit.* Nimirum Redemtionem sumus peculium Christi tt); hinc nostra ad seruendum ei augetur obligatio; verum *τῆς δωραυ*, seu facultatem officium nostrum præstandi, capimus ex illius Resurrectione, morte minime exclusa. Ita demum homo vitam vere Christianam capessit, Christo inserviens, non assimilata virtute, qua nihil est magis vita Christianæ contrarium, neque externa qualicumque disciplina, sed deriuatis ex Christo *iustitia, pace & gaudio in Spiritu Sancto* uu).

Ita

ss) *Joh. 15, 4.* tt) *Ti. 2, 14.* uu) *Rom. 14, 17. 18.*

Ita quis demum bonæ arboris instar fructus bonos ac Deo gratos, succique spiritualis plenos, ceu e radice sua prouenientes, in veram corporis Christi spiritualis vtilitatem largiter profundit. Quantum distat ab Occidente Oriens, tantum hæc, quæ sola Christiana ex vero vocatur, vita ex Christo ab externa quacunque & honesta viuendi ratione, siue hominis Ethnici aut Judæi, siue incruistata nomine Christiano distat. Qui colere diuinam hanc vitam inffituit, non modo ad studium bonorum operum, quæ fides progignit, est accensus, xx) sed ad communionem etiam perpesionum Christi subeundam, Vi illa Resurrectionis Christi, animum, comparat, adeoque morti, quæ aculeum in Christi Morte ac Resurrectione perdidit yy), quin potius ipsi Resurrectioni mortuorum per fidem obuiam procedit: id quod, præter testimonia Scripturæ alia, Pauli nos verba docent in loco nostro ad Philippenses zz).

Enimvero siluam meditationum ingressuri essemus, si niteremur variam illam & multiplicem Resurrectionis Christi Virtutem, Renouationis studium excitantem, sustentantem ac promouentem pro amplitudine sua declarare. *Charitati enim, Gaudio, Paci, Iræ cobibitioni, Benignitati, Bonitati, Fidei, Lenitati, Continentia,* quos *fructus Spiritus* Apostolus Galatis aaa) proponit, & reliquis, quos Scriptura ad horum classem alibi refert, viuidæ, in Christo fundatæ, fidei fructibus producendis ac maturandis suam Resurrectio Christi Vim ac Virtutem confert. In iis igitur non tantum meditationem, sed exercitationem etiam quotidianam vnus cuiusque, qui animum Christo addixerit, versari oportet ac decet, vt magis magisque tenor vitæ omnis euadat nihil aliud, nisi confans & stabilis Resurrectionis Christi fructus.

Attramen, vtur eximia illa sint, & tum vberiori consideratione dignissima, tum verò maxime in praxin enixe conuertenda, Vis Resurrectionis Christi in iis minime terminatur. Eo enim Capitis Resurrectio spectat primario, idque vltimo efficit, vt membra etiam suscitentur ad introëundum in æternum Regnum, Vitamque & Gloriam in illo sempiternam, quam Caput iis promisit, ac Resurrectione sua donauit etiam aperuitque. Atque eo Paulus quoque & in sua ad Philippenses Epistola bbb) alibique, & in primis in Cap. 15. Ep. 1. ad Corinthios Virtutem Resurrectionis Christi extendit.

Quid-
xx) *Thi.* 2, 14. *Rom.* 2, 7. *Gal.* 5, 6. yy) *I Cor.* 15, 55, 56. zz) *c.* 3, 10. 11.

aaa) *c.* 5, 22. bbb) *c.* 3, 10. 14.

Quidquid autem est Virtutis gloriosissimi huius triumphii Domini ac Seruatoris nostri, vt in animos vestros, *Ciues*, demittatur altius, his ipsis diebus, memoriae ac celebrationi illius consecratis, curæ iis erit, quos ad hoc munus Deus delegit. Nobis in presentia sufficit exposuisse succincte, quæ & qualis illa *δύναμις* seu Vis Resurrectionis Christi sit, quam non modo innotescere, sed etiam impertiri Vobis cupiamus. Agite jam, considerate ipsi cum animis vestris, an ea omnia, in quæ adhuc studia, cogitationes & actiones vestras contulistis, tanti sint momenti, quanti est illa Virtus Resurrectionis Christi. Laudamus artes, diuinas humanasque disciplinas, quibus docendis orandisque constitutum sumus, magnificimus; sed intra modum. Etenim, licet earum opibus excultissimos habeamus animos, numquid, Domino nos ad exitum vitæ vocante, proderunt illæ nobis, si illa cælesti Vi Resurrectionis Christi careamus? Videte illos Sapientes populi Judaici, peritissimos Legis, neque rudes in Scriptis Mosis ac Prophetarum, quo amentia ac furoris prolapsi sint, quum veram sapientiam, non ἐν γνώσει sed ἐν δυνάμει consistentem, aspernarentur ac repudiarent. *Cruci* videlicet *suffixerunt Dominum glorie ecc*, & licet a testibus minime suspectis de illius e mortuis excitatione certi redderentur, nihilominus tamen perrexerunt veritati aduersari, & immani odio persequi eos, qui illam confiterentur, sicque, iustissimo Dei iudicio & ipsi *in peccatis suis mortui sunt ddd* ac perire, & in æterna supplicia secum addictos auctoritati suæ plurimos abriperunt. Ita semper, licet diuersis viis, in perniciem suam ruit sapientia carnalis, cruci Christi infensa, historia Resurrectionis Christi forte non ignara, sed Virtutis eius expers. Vobis igitur, *o Nostri*, quam adprecati sumus initio, τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως τῆς χριστοῦ, (*Vim ac Virtutem Resurrectionis Christi*.) eam nunc etiam atque etiam commendamus, & vt ad eam vere agnoscendam, si deque non facosa complectendam, ac induendam animos vestros, abjectis impedimentis omnibus, serio ac pie, duce gratia Iesu Christi, adiungatis, Vos omnes atque singulos & hortamur & obtestamur. P. P. in Academia Fridericiana Die Anastasi Iesu Christi sacro. Anno M D CCX.

ecc) 1 Cor. 2, 8. *ddd*) Joh. 8, 21.

Ja 3070 ✓

(1)
Nur für den Lesesaal!

ULB Halle 3
001 874 462



sb

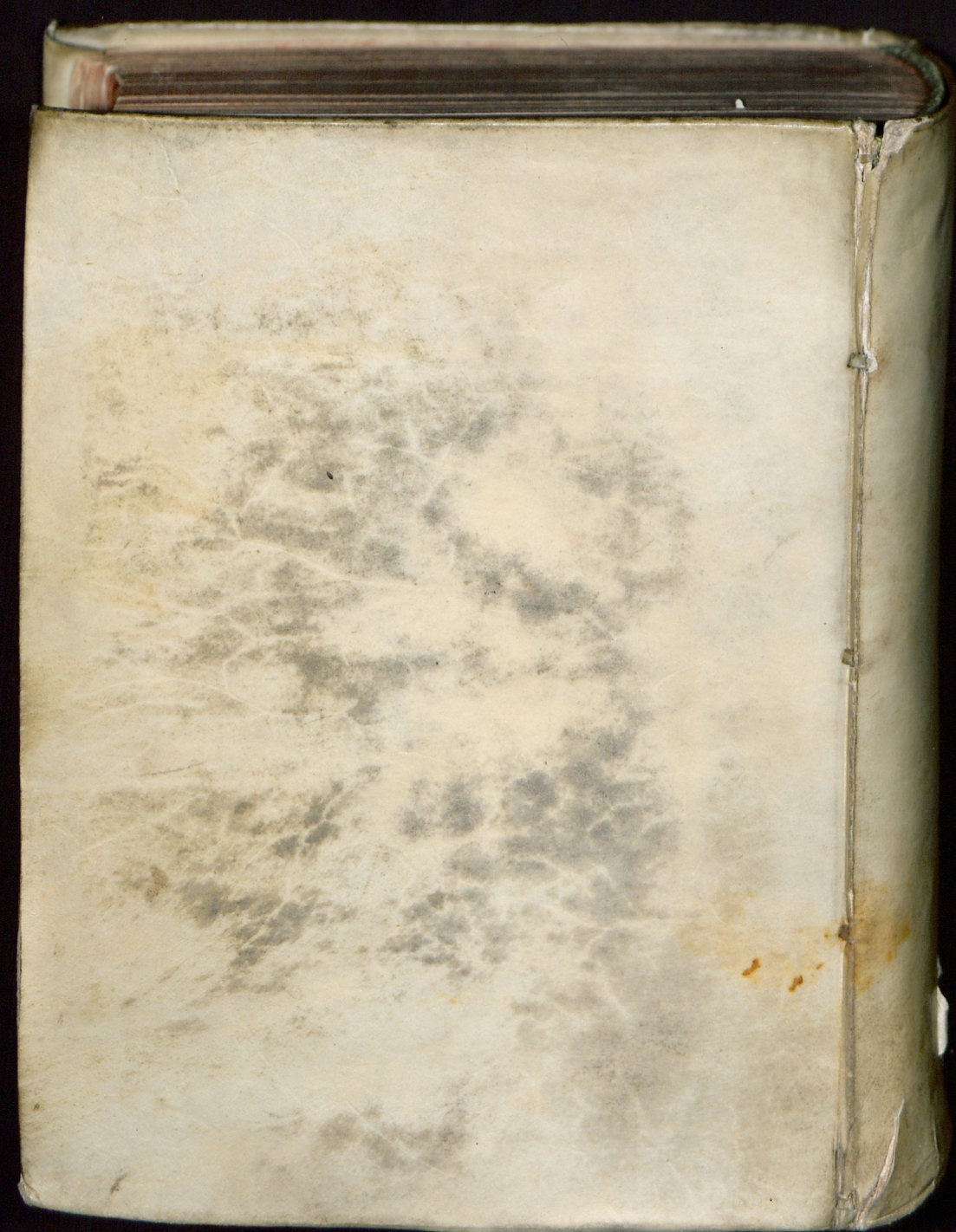
VD 78

WOM



Wt.







PRO-RECTOR
ACADEMIÆ FRIDERICIANÆ
HENRICVS BODINVS,
Serenissimi & Potentissimi Regis Bo-
rufs. Confil. Ecclef. in Ducatu Magdeburg.
& Prof. Jur. Ordin.
vna cum

PROFESSORIBVS RELIQUIS
Cives Academicos

Ad
Memoriam Resurrectionis Jesu Christi
pie ac deuote celebrandam
Omnes atque singulos humanissime hortatur
ac inuitat.

Litteris Orphanotrophii.

e.

3.

